

SCRÚDÚ MEÁNTEISTIMÉIREACHTA, 1975

EOLAÍOCHT—SIOLLABAS E

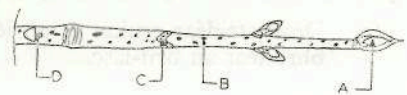
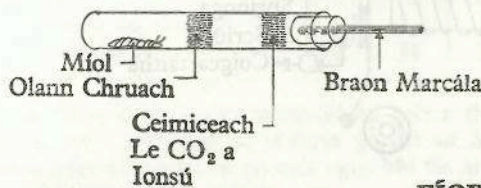
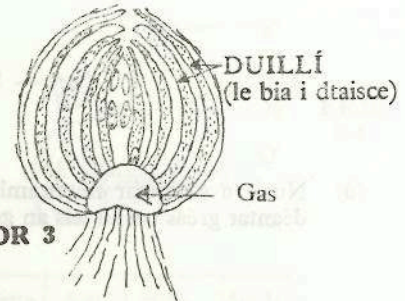
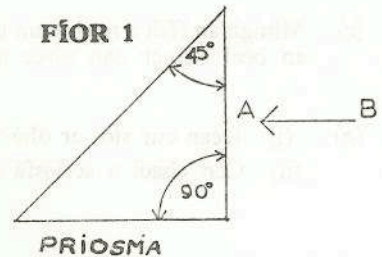
E

DÉ CÉADAON, 18 MEITHEAMH—TRÁTHNÓNA, 2 go dtí 4.30

Freagair ceist 1 agus cúig cheist ar bith eile.
Tá an marc céanna ag dul go gach ceist.

1. Freagair **deich** gcinn ar bith de na míreanna seo a leanas.
(Bíodh do chuid freagraí gearr).

- (a) Léiríonn an líne AB ga solais agus é ar tí dul isteach sa phríosma, Fíor 1. Déan léaráid den phríosma agus lean an líne ar aghaidh le rian an gha seo a thaispeáint agus é ag dul trín bpríosma.
- (b) Liostaigh na príomhábhair bia i leamhnacht.
- (c) Cad a bheadh i ngéinitíopa an tsleachta a bheadh ann de thoradh na crosála planda ard (TT) x planda cranda (tt)?
- (d) Luaigh cad é an t-orgán planda díobh seo a leanas a thaispeántar sa léaráid, Fíor 3.
 - (i) Bleib,
 - (ii) Cormán.
- (e) Cén chomhdhúil a fhoirmítear nuair a imoibríonn sóidiam le huisce?
- (f) Déan staidéar ar an léaráid, Fíor 5, agus abair an mó a aistreoidh an braon marcála go dtí an taobh clé ná go dtí an taobh deas má fhágtar an turgnamh socair ar feadh tamaill.

- (g) Ainmnigh na páirteanna den chraobhóg gheimhridh atá léirithe le lipéid A, B, C agus D sa léaráid.
- (h) Breaclínigh na difríochtaí i gcomhshuíomh na fola sa mheadailín deas agus sa mheadailín clé den chroí.
- (i) Dá bhfágfaí an gaires a thaispeántar sa léaráid faoi sholas iomlán na gréine ar feadh ceithre huair an chloig, cad iad na hathruithe a mbeifeá ag súil leo istigh sa triailfheadán?

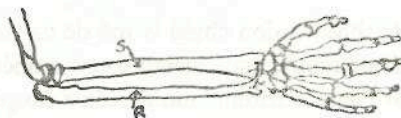
TRIAILFHEADÁN
lán d'uisce

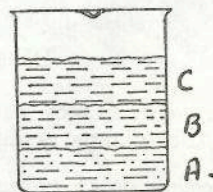
(j) Críochnaigh an tábla seo. Líonadh isteach an chéad cheann duit.

Comhdhúil	Ocsaíd iarainn	Dé-ocsaíd sulfair	Salann boird	Siúcra
Dúil	Iarann, ocsaigin			

- (k) Cén chaoi a rachadh leasú aoil i bhfeidhm ar an pH d'ithir ghairdín?
- (l) Cén éifeacht atá ag na substaintí seo a leanas ar liotmas goirm tais:—aigéad hidraclórach, leamhnacht, bainne géar, fínéagar?
- (m) Conas a thástálfá go bhfuil stáirse i láthair i sampla áirithe bia?
- (n) Má chosnaíonn leictreachas 1.8p an t-aonad, cad a chosnódh sé téiteoir de bharr amháin (1 Kw) a choimeád ar siúl ceithre uair an chloig?
- (o) Scríobh síos ainmneacha na gcnámh R agus S.

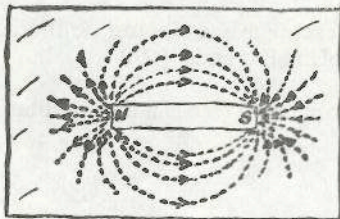

2. (a) Míneigh cén fáth a dtagann brat uachtair ar bharr leamhnachta nuair a fhágtar ina seasamh í ar feadh tamaill.
 (b) Líonadh trí leacht isteach in eascra, croitheadh é agus fágadh socair é. Nuair a bhí siad síothlaithe, bhí an chuma a bhí orthu mar a thaispeántar sa léaráid, Fíor 7.

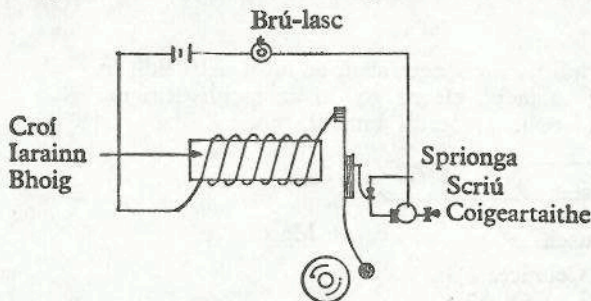

FÍOR 7

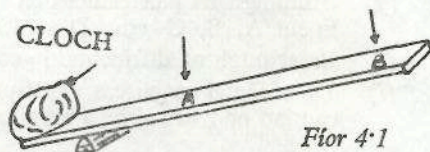
- (i) Cé acu ceann de na leachtanna A, B agus C is dlúithe?
 (ii) Más mearcair A agus más uisce C cén fáth nach féidir le B a bheith ina thuaslagán de shiúcra agus d'uisce?
 (c) Míneigh an fáth a ngabhann uisce isteach i steallaire nuair a thumtar an béal isteach san uisce agus an súncaire a tharraingt amach.
3. (a) (i) Déan cur síos ar dhá mhodh chun maighnéad a dhéanamh.
 (ii) Cén chaoi a scriosfá an maighnéadas i mbarra maighnéid d'iarann bog?

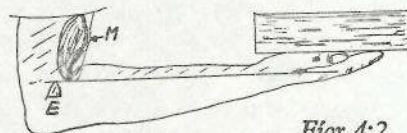
- (b) Nuair a scaiptear mionramh iarainn anuas ar bhileog pháipéir atá leagtha os cionn maighnéad ar an mbinse, déantar gréas cosúil leis an gceann atá sa léaráid. Míneigh.

- (c) Déan staidéar cruinn ar an léaráid agus ansin déan cur síos ar an gcaoi a n-oibríonn an clog seo nuair a bhrúitear an brú-lasc.
4. (a) Déan staidéar ar an léaráid, Fíor 4.1, agus abair an mbeadh sé níos éascaí an chloch a ardú trín gclár ag A nó ag B a bhrú síos. Míneigh an fáth atá le do fhreagra.
 (b) Tabhair dhá shampla eile d'úsáid luamhán sa ghnáthshaol.
 (c) Léiríonn an sceitse, Fíor 4.2, gníomhú rí duine ina bhfuil leabhar de mheáchan 50 N á choinneáil san áit a thaispeántar.

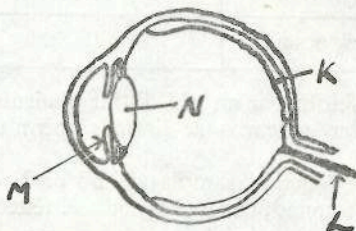

Fíor 4.1

Fíor 4.2

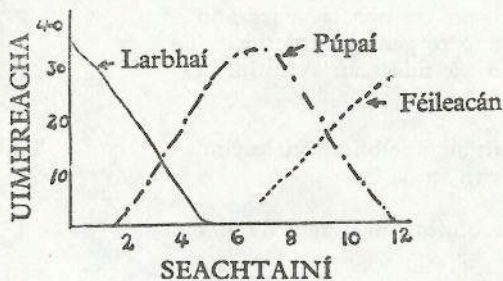
- (i) Cad é an t-ainm atá ar an matán M?
 (ii) Taispeáin conas a ríomhfá neasmhóimint an fhórsa a bhunaíonn an leabhar timpeall ar an mbuthal E.
5. (a) Bain úsáid as samplaí le taispeáint go bhfuil an fuinneamh ón ngréin ar fáil don duine ina thrí chinéal éagsúla ar a laghad.
 (b) Míneigh cad is brí le macalla.
 (c) Léaráid den tsúil is ea fíor 5.1. Ainmnigh na páirteanna a bhfuil K, L, M agus N mar lipéid orthu.

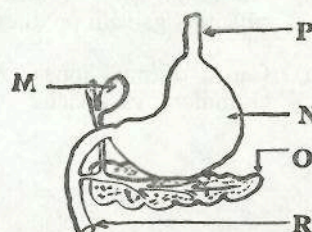
FÍOR 5.1

6. (a) Ainmnigh dhá ghás ón aer atá tairbheach don chuid is mó de na rudaí beo.
 (b) Tóg ceann ar bith de na gáis atá ainmnithe agus luaigh conas a dhéantar go nádúrtha é.
 (c) Déan cur síos le cuidiú sceitse ar conas a feidhmíonn an córas riosparáide.

7. (a) Déan liosta de thrí phlanda agus de thrí ainmhí a fuair tú i ngnáthóg, a ainmneoidh tú, a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.
- (b) (i) Cad iad na tréithe speisialta de na plandaí nó den ghnáthóg nó díobhsan araon a chuidigh le buaineadas na bplandaí a fuair tú ansin?
- (ii) Conas a sholáthraigh an ghnáthóg bia do na hainmhithe a fuair tú ansin?
- (c) Taispeánann an graf na hathruithe a tharla i rith tréimhse dhá sheachtain déag i líon na larbhaí, na bpúpaí agus na bhféileacán a comhaireadh in aice le ceapach cabáiste i ngairdín na scoile. Conas a mhíníonn tú na hathruithe sin?

8. (a) Luibhiteach is ea an coinín. Mínigh.
- (b) Léaráid de chuid den chóras díleáite is ea Fíor 8.1. Ainmnigh na páirteanna atá marcáilte M, N, O, P, R agus scríobh nóta gearr ar fheidhm ceann ar bith díobhsan a ainmníonn tú.

FÍOR 8.1

(c)

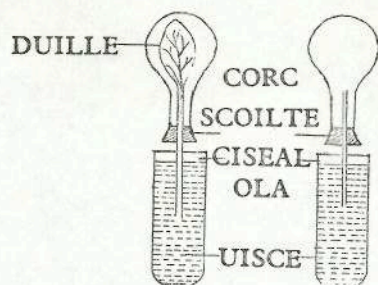
Mí	Samh.	Noll.	Ean.	Feabh.	Márta	Aib.	Beal.	Meith.
Teocht an aeir °C	9	8	7	7	8	10	12	14
Teocht an chairn mhúirín	32	34	34	34	35	33	30	27

Taispeánann an tábla meánteocht mhíostúil an aeir a thógtar ag meán lae agus ag doimhneacht 50 cm sa charn múirín ón am a ndéantar an múirín go dtí an Meitheamh ina dhiaidh sin. Faoi Mheitheamh bhí toirt an chairn mhúirín laghdaithe go mór agus bhí fás an fhéir thart ar bhun an chairn i bhfad níos mó chun cinn ná mar a bhí níos faide amach.

- Tabhair fáthanna (i) leis an difríocht idir teocht an aeir agus an chairn mhúirín ó Shamhain go Meitheamh,
- (ii) le laghdú ar thoirt an chairn mhúirín,
- (iii) leis an bhfás níos mó a bhí faoin bhféar thart ar bhun an chairn mhúirín.

9. (a) Taispeánann na léaráidí turgnamh a leagadh amach le tógáil an uisce agus leis an ngalú sa duille a mhionscrúdú.

(i) Cad iad na hathruithe a mbeifeá ag súil leo ar dhromchla inmheánach an fhleascáin agus ar leibhéal an uisce sa triail-fheadán i bhfíor 1 tar éis cúpla uair an chloig? Tabhair fáthanna le do fhreagra.

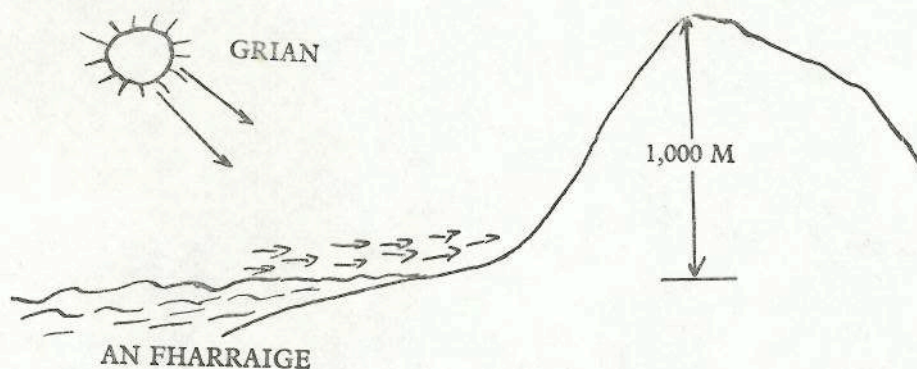

FÍOR 1

FÍOR 2

- (ii) Cad é an aidhm atá leis an turgnamh i bhfíor 2?
- (b) (i) Mínigh cén chaoi a bhfuil uisce tobair níos cruas ná uisce báistí.
- (ii) Cén chaoi a mbaintear cruas d'uisce?

- (c) Léiríonn an léaráid gluaiseacht srutha aeir agus é lán de ghaluisce.
- (i) Mínigh cén fáth a ngluaiseann na sruthanna aeir ó mhuir go tír de 16 de ghnáth.
- (ii) Cad a tharlóidh don ghaluisce sa sruth aeir de réir mar a théann sé suas taobh sléibhe? Mínigh.

THALL→

10. (a) Cén fáth a ngéaróidh sampla de bhainne gan phaistearadh níos tapáí faoi na gnáthdhálaí stórála ná sampla de bhainne paisteartha?

(b) Léiríonn an léaráid turgnamh tar éis dhá lá, a leagadh amach le taispeáint go bhfuil miocrorgánaigh san ithir. Tá gnáthithir ghairdín sa mhála sa fhleascán A; ithir a steirilíodh atá i bhfleascán B.

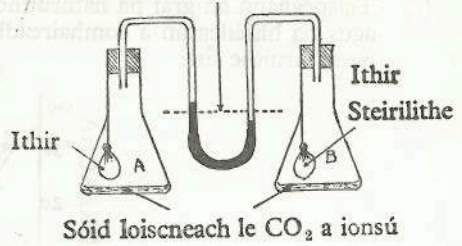
(i) Mínigh cén fáth ar athraigh leibhéal an leachta dhaite san U-fheadán i rith an dá lá.

(ii) Cén cuspóir a bhí leis an bhfleascán B agus a raibh ann a úsáid?

(c) (i) Ainmnigh galar ar bith a thagann ar bharrá nó ar phlandaí gairdín de dheasca fungais.

(ii) Cad a dhéanfá ionas nach mbrisfeadh an galar a ainmníonn tú amach?

Leibhéal bunaidh an leachta

Am	Leibhéal leachta sa bhfleascán A	Leibhéal leachta sa bhfleascán B
0	10	10
1	12	10
2	15	10

Le rith an turgnaimh seo, léiríodh go raibh miocrorgánaigh sa mhála sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A.

Le rith an turgnaimh seo, léiríodh go raibh miocrorgánaigh sa mhála sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A.

Le rith an turgnaimh seo, léiríodh go raibh miocrorgánaigh sa mhála sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A.

Le rith an turgnaimh seo, léiríodh go raibh miocrorgánaigh sa mhála sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A.

Le rith an turgnaimh seo, léiríodh go raibh miocrorgánaigh sa mhála sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A.

Le rith an turgnaimh seo, léiríodh go raibh miocrorgánaigh sa mhála sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán A níos airde ná sa bhfleascán B. Tá an leibhéal leachta sa bhfleascán B níos ísle ná sa bhfleascán A.